

„'t Seghen ~

Maert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

A stylized illustration of a wheat stalk on the left, arching over the text. On the right, a person in traditional Dutch clothing (a dark vest over a white shirt and a white skirt) stands with hands on hips. The entire scene is enclosed in a rectangular border.

JONGERIUS

ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

" 't S E G H E N - W A E R T "

Kwartaalblad van de vereniging

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

4e jaargang no. 15 januari 1986

Opgericht 12 januari 1949

Dagelijks bestuur Historisch Genootschap:

H.J. Oskam	voorzitter
Van Ostadestraat 1	tel. 16.41.00
A. van Noort	secretaris
Mauritsstraat 8	tel. 16.35.59
A.C. Switzar	tel. 31.29.07
Voorhamstraat 41	penningmeesters
P. van den Dool	
Dunantstraat 315	

Archivaris:

R. Grootveld	tel. 41.90.12
Redelaan 54	

Bestuur Archeologische Werkgroep:

G.C. Dullaert	voorzitter
Savelsbos 14	tel. 51.78.60
D. v.d. Kolk	secretaris
Coornherthove 32	tel. 21.18.08
mv. A. v. Vulpen-Roos	penningmeester
P.C. Hoofstraat 22	tel. 16.48.72

Redactie:

A. van Noort	tel. 16.35.59
Mauritsstraat 8	
T. Schmidt	tel. 16.69.55
Stationsstraat 66	
J. Stoffer	tel. 31.14.79
Voorhamstraat 38	

Ten geleide

Bij de ingang van het nieuwe jaar wil ik alle leden van het Historisch Genootschap "Oud Soetermeer" namens het bestuur een gelukkig nieuw jaar toewensen.

Het jaar 1986 belooft een belangrijk jaar te worden voor onze vereniging. Dit jaar zullen wij namelijk definitief verhuizen naar onze nieuwe behuizing "t Oude Huis" aan de Dorpsstraat 7.

Lang hebben wij ons moeten behelpen met te kleine en ongeschikte ruimten. Nu, na enige verbouwing, wat schilderwerk en stofferen, zullen wij kunnen beschikken over een gebouw waarin wij ons bezit beter kunnen exposeren en waarin de leden van de A.W.Z. hun werk beter kunnen verrichten.

Vooraf in deze tijd, waarin gegraven wordt in Noordhove, waarbij veel scherven gevonden worden die nu op de juiste wijze schoongemaakt en verder behandeld kunnen worden.

De nieuwe behuizing is dus iets om verheugd over te zijn, maar het geeft ook veel zorgen. De inrichting en de vrij hoge huur van 't Oude Huis vergen veel geld. Gelukkig hebben de leden zich spontaan uitgesproken voor contributieverhoging en het bestuur zal zich inzetten voor het verkrijgen van subsidies en/of giften.

Wilt u als lid dan nog eens kijken in uw berging of op uw zolder of u nog iets kan vinden om onze collectie uit te breiden? Wij denken aan oude gereedschappen, gebruiksartikelen, foto's, documenten, (koop)akten e.d. Alles is welkom en denkt u eraan, dat artikelen die nu nog nieuw zijn over 50 jaar "Historie" zijn.

Nogmaals de beste wensen voor 1986,

uw voorzitter.

H.J. Oskam.

Najaarsledenvergadering d.d. 21 november 1985.

Hieronder volgen de belangrijkste punten uit de notulen van bovengenoemde vergadering. De volledige notulen zullen worden uitgereikt aan de leden, die onze voorjaarsledenvergadering bezoeken.

1 Een werkgroep "Familiewapens" is in oprichting. Belangstellenden voor deze werkgroep kunnen contact opnemen met dhr. C. van Wieringen, Mauritsstraat 10, tel 16.37.64.

2 Het bestuursvoorstel om de contributie met f 5,- te verhogen tot minimaal f 20,--, werd met algemene stemmen aangenomen.

3 De heer G.C. Dullaart, voorzitter van de A.W.Z. verwijst, wat het opgravingsproject "Palensteyn" betreft, naar het artikel in "'t Seghen Waert" van oktober 1985 en deelt mede, dat 23 november gestart wordt met het bodemonderzoek in "Noordhove".

4 De heer Grootveld wijdt enkele dankwoorden aan wijlen dhr. G.P. van den Broek, die qua materieel-en materiaal voorziening heel veel voor A.W.Z. gedaan heeft. Opvolger (met de nodige relaties) gezocht!!!

5 De voorzitter deelt mede, dat voortaan in elk nummer van "'t Seghen Waert" de leden, die in het afgelopen kwartaal zijn overleden, gememoreerd zullen worden, mits dat bij de redactie bekend is.

6 Na de pauze toonden 17 verzamelaars (een deel van hun collectie. Gezien de belangstelling een groot succes. De secretaris.

Na het verschijnen van het oktobernummer mochten we onderstaande personen als lid noteren:

J. Clement,	Ambachtsheerenlaan 1043
Centraal Bur. voor Genealogie,	Postbus 11755 Den Haag
G.P. Clement,	Dr. Schaepmanlaan 85, Beek (L)
mv. H. Rijnders,	't Rond 17
Q. Westhoek,	Vlamingstraat 9
R. de Jonge,	Weidedreef 121
G. van Herwijnen,	Leidsewallen 63

J. Kalisvaart,	Van Galenstraat 9
C.J. Meyvogel,	Weidedreef 139
J.P.M. van Kerkhof,	Eifel 67, Utrecht
F.R. Hemkes,	Steile Bank 25 Lemmer
mv. A. Louw,	Londenstraat 13
J.W. van Zessen,,	Theemsdreef 102, Utrecht
A. Jonckers,	Kaaskenswater 7
G.L.M. Kamphuis,	Kraaienveld 114
V.P.M. Kamphuis,	Vissendreef 123
P.C. Visser,	Wingerdпарк 40
J. Talma,	Willemstraat 164
mv. E. van der Steen,	Van Aalstlaan 232
mv. J. Zwartevelde,	Kastanjeplein 2
mv. J. Roelevink,	Chopinrode 63
G.A. v. Oosterom,	Veulenweide 60
G.F.J.A. Groen,	Osylaan 9
H. Costerhout,	Alexanderstraat 161
ir.H.H.A. Visscher,	Mariaplaats 26
P. Scheer,	v.d. Oudermeulenlaan 14 , Was- senaar.

Rekening houdend met 10 afschrijvingen - door overlijden, verhuizing of anderszins - een nettogroei van 16 leden, zodat het ledental per 31 december 1985 303 bedraagt.

We hebben dus, zoals we gehoopt hadden, in 1985 de 300-leden-grens overschreden. Het 300-ste lid heeft inmiddels een aardige "historische" (hoe kan het ook anders?) herinnering ontvangen. Dat geldt uiteraard ook voor het 400-ste, 500-ste enz. lid. Nu samen op naar de eerstvolgende mijlpaal: 400 leden! Halen we dat nog in 1986? Met uw aller medewerking wel!

Zoals u in de notulen elders in dit nummer hebt kunnen lezen, is op die vergadering het bestuursvoorstel om de minimum contributie met f 5,-- te verhogen tot f 20,-- per jaar, met algemene stemmen aangenomen. Alle aanwezigen zagen blijkbaar de noodzakelijkheid hiervan in: de verhuizing naar en de inrichting van „t Oude Huis" brengt grote kosten

met zich mee. Andere bronnen, die door ons zijn of worden aangeboord om onze inkomsten te verhogen, zijn:

- a ledenwerving: het artikel in 't Streekblad van 18 december j.l. leverde heel wat nieuwe leden op;
- b een éénmalige actie onder het Zoetermeerse bedrijfsleven;
- c. een subsidie-aanvraag bij diverse, daarvoor in aanmerking komende, instellingen.

Over de resultaten van het onder b en c genoemde hopen wij u in het aprilnummer te kunnen inlichten.

Wij vertrouwen erop, dat met het bovenstaande de noodzaak van de contributieverhoging duidelijk is aangetoond en we hopen, dat deze maatregel voor geen van onze leden een reden zal zijn om het lidmaatschap te beëindigen.

Mocht u echter toch om deze (of een andere) redenen besluiten uw lidmaatschap op te zeggen, wilt u dat dan meteen doen. Dat klinkt wat onaangenaam, maar het komt nog al eens voor dat leden met opzeggen wachten tot het einde van het jaar, zonder hun contributie over dat jaar te hebben betaald. Zij hebben dan wel vier maal ons kwartaalblad ontvangen plus uitnodigingen voor vergaderingen en excursies. Dat kost onze vereniging vrij veel geld en dat willen we ons graag besparen; vandaar die "harde" maatregel.

Het bestuur.

Van de redactie . . .

Tot onze spijt heeft de redactie moeten constateren dat enkele Zoetermeerse bedrijven onze vereniging niet langer willen steunen door geen advertentie meer in ons kwartaalblad „'t Seghen Waert" te willen plaatsen.

Wij betreuren dit ten zeerste.

Wij hebben er echter begrip voor dat het zakenleven moeilijke tijden doormaakt en noodgedwongen op de kleintjes moet gaan letten.

Evenzo is het gesteld met het verenigingsleven in Zoetermeer en het Historisch Genootschap in het bijzonder.

Hallo Meneer

Ik ben, Annelinde ten Brummeler.

En ik ben 8 jaar.

Al vier jaar spaar ik verkantjes,
en heb er nu bijna 200.

Het lijkt mij leuk om ze aan anderen te,
laten zien.

Van mijn moeder mag ik een hele avond,
opblijven.

Op één grote tafel kunnen ze allemaal wel,
staan.

Dag!

Annelinde ten Brummeler

Tollensstraat 32

2712 eh

Loetermeer

079-165917

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

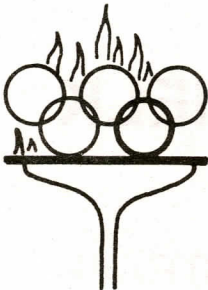
ZOETERMEER

Juist nu, in een periode van grote en vele activiteiten in diverse sectoren, waarbij de redactie veel informatie moet doorspelen aan de leden, doet de behoefte zich te meer voelen een kwartaalblad uit te geven en dat te blijven doen.

Wij zullen dan ook noodgedwongen een stapje terug moeten doen,tenzij er onder de leden enkelen zijn die een bedrijf runnen en die Oud Soetermeer een goed hart toedragen en het belang inzien van een goede communicatie.

Denk er eens over na en laat het ons weten.

J. Stoffer,
redaktielid.

LYMPUS

bar bistro

voorweg 107

079- 2106 39

2716 nh zoetermeer

tekst overbodig

al 7 jaar één begrip voor
de sportieve zoetermeerder

Mol, voormalig vleeshouwer uit 's-Gravenhage. De waag blijkt nu in een afzonderlijke schuur op het terrein te zijn ondergebracht. Op het pand rust dan nog een hypotheek van f 7.000,-- ten behoeve van Adrianus Gerardus Verhaeff uit Zoetermeer. Bepaald wordt dat de koper dit bedrag uiterlijk op 15.04.1908 terugbetaalt.

- 12.05.1924 Hendrikus Johannes de Mol verkoopt het hotel/café voor f 28.000,-- aan Ludovicus Maria Gerardus van Well, wijnhandelaar te Zegwaard. Diens broer Antonius Johannes Josephus van Well wordt zetbaas.
- . .1928 Vanaf dit jaar staat De Gouden Leeuw in het A.N.W.B.-handboek nog slechts als café vermeld.
- 17.01.1928 Ludovicus Maria Gerardus van Well verkoopt het café voor f 28.000,-- aan zijn broer. Op het pand rust dan nog een hypotheek van f 13.500,-- ten behoeve van Johannes de Mol te Vught (de vorige eigenaar) en f 11.500,-- ten behoeve van L.F. Schaeffer te Zoetermeer.
- 22.05.1942 Het Haagse Architectenbureau Co Brandes voltooit de tekeningen voor een uit te voeren renovatie van het café. Of deze renovatie inderdaad is uitgevoerd is mij echter niet bekend.
- . .1945 Een deel van het perceel wordt in huurkoop genomen door de R.K. parochie H. Nicolaas.
- 16.05.1956 Antonius Johannes Josephus van Well verkoopt het café voor f 25.000,-- aan pastoor Joannis Antonius Voorham, die hiertoe gemachtigd is door het Bisdom Haarlem d.d. 02.03.1956. Het pand zal als parochiehuus gaan fungeren. Op dat moment wordt het nog bewoond door de verkoper en zijn gezin alsmede zijn zoon Herman van Well en diens gezin. Overeengekomen wordt dat de koopster van het pand voor één jaar aan de verkoper en diens gezin verhuurt voor f 30,-- per week. Aan het ein-

de van het jaar moet het hele pand leeg worden opgeleverd.

1971 - 1972 Met de enthousiaste hulp van vele vrijwilligers wordt een algehele renovatie van het pand uitgevoerd.

o+o+o

Bronnen:

Notarieel archief Zoetermeer; A.R.A.-III, Den Haag
 Archief architect Co Brandes; G.A. 's-Gravenhage
 Archief A.N.W.B.; 's-Gravenhage

Archief Provinciale Dienst voor het Kadaster;
 's-Gravenhage

Rechterlijk archief Zoetermeer; A.R.A.-III Den Haag
 Archief Sijthoff Pers; Rijswijk (ZH).

A.H. Bos,
 Van Zeggelenlaan 152
 2524 AV 's-Gravenhage

In drie stukken heeft de lezer kennis kunnen nemen van mijn poging om de geschiedenis van de voormalige Zoetermeerse herberg De Roode/Gouden Leeuw te beschrijven.

Zoetermeer heeft echter nog een café met een lange, wellicht langere, geschiedenis: café De Jonge Prins aan de Dorpsstraat.

Ik heb het voornemen om net als ik van De Roode/Gouden Leeuw heb gedaan ook van De Jonge Prins de geschiedenis uit te zoeken. Aangezien dit café nog steeds als zodanig bestaat, dit in tegenstelling tot het hiervoor genoemde, doe ik een beroep op een ieder die mij iets kan vertellen over dit café. Ik denk hierbij aan gebeurtenissen zoals bruiloften, jubilea etc.etc. Naast die gegevens ben ik ook zeer geïnteresseerd in prijslijsten, menukaarten, foto's etc. Foto's behoeven slechts even te worden geleend, zodat ik daar een afdruk van kan maken, daarna worden ze aan de eigenaar geretourneerd.

A.H. Bos,
 Van Zeggelenlaan 152,
 2524 AV 's-Gravenhage
 tel.: 070-936434.

Familiewapens van Zoetermeerse ingezetenen.

Rauws.

WAPEN: Een rood veld, waarin een staande zilveren zwaan, waarboven in horizontale lijn drie gouden zes puntige sterren.
Helmtteken: Een opviiegende zwaan.
Dekklleden: zilver en rood.

Het geslacht Rauws stamt uit Galder, gelegen in de Baronie ten zuiden van Breda en gaat terug tot ca. 1475. De eerste Rauws is ene Cornelis, gehuwd met Lysbeth Gerrrytsdochter van den Beessel.

De oudst gevonden afbeelding van het Rauws-wapen komt voor op het Rouwbord van Agatha Anna Maria van Issem-Rauws, hangende in de Ned.Herv. Kerk (St. Gertrudis) aan de Markt te Geertruidenberg uit 1732.

Agatha Anna Maria Rauws, gedoopt te Woudrichem op 8 maart 1705, overleden te Geertruidenberg op 3 april 1732 was een dochter van Cornelis Rauws, burgemeester van Woudrichem en Johanna Catharina Tenhagen. Zij trouwde te Woudrichem op 10 december 1723 met Jan van Issem, Tresorier van Geertruidenberg. Hij werd gedoopt te Wageningen op 17 november 1698 als zoon van Gijsbert van Issem en Johanna Hendrina Junius. Hij overleed te Geertruidenberg en werd aldaar begraven op 3 februari 1746.

Het Rouwbord draagt het Familiewapen Van Issem-Rauws. In de linker helft het Van Issem wapen en in de rechterhelft het Rauws wapen. Het Rauws wapen is als boven in het hoofd beschreven.

De nazaten van haar broer Pieter Rauws voerden hetzelfde wapen doch met een blauw veld. Deze "Woudrichemse" tak eindigde met het overlijden van Pieter Carel Sebastiaan Rauws, administrateur van het Rotterdams Gasbedrijf. Geboren te Rotterdam op 4 de-

cember 1869, ongehuwd overleden aldaar op 27 april 1945.

Het wapen met blauw veld werd door andere takken overgenomen. Zo zijn deze wapens ook te vinden op de grafstenen van Antonie Rauws, overleden te 's-Gravenhage, op 2 september 1964, op de Algemene Begraafplaats te Rijswijk en Isaac Cornelis Rauws, overleden te Zoetermeer op 6 januari 1975 op de Algemene Begraafplaats te Zoetermeer.

Alle de in Nederland, in hoofdzaak te Den Haag en Zoetermeer wonende Rauws-en stammen af van Johannes (Jan) Rauws, Chirurgijn en Schepen te Terheijden. Geboren te Geertruidenberg in 1637 en op 26 december 1684 begraven te Terheijden. Hij huwt te Breda op 15 juni 1644 met Catharina Maria Knaeps, gedoopt te Breda op 21 november 1640, overleden na 9 december 1696, dochter van Wouter Jansz Knaeps en Catharina Lennaerts.

Voor deze nakomelingen werd het oudste Familiewapen uit 1732 met het rode veld geregistreerd in het Jaarboek 1975 deel 29-C.B.G. pag. 291, (Reg.nr. 81. 101.17257).

Het Rauws-wapen zal mogelijk zijn ontstaan uit de uithangborden van de bierbrouwerijen "De Roode Swaen" te Breda en "De Swaen" te Geertruidenberg, dewelke eigendom waren van Cornelis Rauws (1596/7 - 28 okt. 1646), bierbrouwer te Breda.

De geschiedenis en de stambomen van de Familie Rauws staan beschreven in: "Wel en wee van het geslacht Rauws", door mv. dr. H. Winkel-Rauws. 1979-De Walburg Pers te Zutphen. Werken uitgegeven door het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, deel V.

S C H E P E N H U W E L I J K E N .

Voor de volgelingen van de "Nye Leer" waren er vanaf de Reformatie geen problemen bij het sluiten van een huwelijk. Dit gebeurde in de kerk en deze wettige verbintenissen werden ook door haar geadminestreerd.

Voor Katholieken lag dit moeilijker, en voor hen was er de mogelijkheid, een burgerlijk huwelijk te sluiten, wat ten overstaan van schout en schepenen plaats vond.

Ook gemengde huwelijken en die van Joodse ingezetenen (deze laatsten kregen ten tijde van de Franse Revolutie pas hun eigenlijke burgerrechten) werden wel op deze wijze gesloten.

Dit huwelijk werd volgens de voorschriften aangekondigd op het raad- of stadhuis. Bekeken werd, of het niet strijdig was met de wet t.a.v. verwantschap of gemaakte (trouw) beloften, welke laatste zeer hoog aangeslagen werden. Daarna werd het huwelijk bevestigd, nadat het formulier voorgelezen was en later "ter rechtkamer" in de dingboeken ingeschreven. De akte droeg een minder neutraal karakter, dan wij nu gewoon zijn en droeg een sterk christelijke inslag, zoals we zullen laten zien, uit het rechterlijk archief van Zoetermeer. 1)

Voor Joden waren de godsdienstige passages aangepast, wij waren een praktische natie. Hierover later meer.

Uit de jaren 1650 tot 1697 heb ik een zevental aktes eens wat nader bekeken. Die van twee Delftenaren, die in 1650 in Zoetermeer trouwden, zullen we in het geheel laten volgen. Over hun motieven voor een huwelijksluiting buiten hun woonplaats, blijven we in het ongewisse, maar vrijwel zeker moeten we die toch zoeken in de niet-gereformeerde gezindheid van beiden of een van hen.

"Compareerde voor Johan Harlaer Schout van den Ambachte van Zoetermeer, mitsgaders voor Jan Cornelisse Hensbroeck ende Joris Lenerssen Tasq, Schepe-

1) A.R.A. inv. nr.20 A Trouwinschrijvingen voor het gerecht van Zoetermeer (1650 - 1705).

men inden selven Ambachte, Jan Robbrechtsz Sgrave-
laer jongman inde papestraet ende Susannitgen Schep-
inves aende Voldersgräft beijde tot Delff. De welcke
haer behoorlijcke huwelijcx proclamatie hebben ge-
hadt, vant' raethuys der stadt Delff, volgens seecke-
re attestatie geteijkent bij Pieter van Stralen se-
cretaris omme in den egten huwelijcken staet te ver-
gaderen in crachte ende volgens de poletijcque or-
donnantie ende nadien geen wettige verhindernisse
voortgecomen is, soo van maechschap, swagerschap,
voorgaende beloften, off andersints verzocht de
voorn. comparanten in haer voornemen ter eere Godts,
geconfirmeert ende bevestigt te werden, ende hebben
sulx naer voorgaende affvraginge belooft gelijk sij
dien volgende beloven mitsdeze, bij trouwe, ende Eedt
ende siele Salicheijt, malcanderen nimmermeer te ver-
laten, maer eerlijck, vroom, burgerlijck ende Godt-
salichlijck met malcanderen te leven, als vrome, eer-
lijck ende godtsaelige luijden toestaet, hebben ten
teijcken, van sulx te onderhouden malcanderen de
regterhandt gegeven, naer dat henluijden het formu-
lier des huwelicxs duidelijck was voorgelesen, belo-
vende sij luijden oock sulx onverbreeckelijck naer
te comen ende te achtervolgen, ten ware 't selve ge-
schiede uijt saecke van overspel, dat Godt verhoede,
versouckende sij comp(aran)ten ten hier van acte ten
dingboucke gestelt te werden, Actum ende ten oircon-
de deses bijden Schout ende Schepenen voorn. respec-
tivelijcke onderteijkent op den xxiii e Januarij
1650:".

w.g. J. Harlaer

w.g. Jan Cornelisz

w.g. Jan Cornelisz hensbrouck

w.g. Joris Leendertsz Tasq.

o o o

Opvallend is, dat veel van de geïnteresseerden in
een huwelijk voor het gerecht, afkomstig waren uit
de banne van het R.K. Stompwijk.

In 1651 trouwden voor Schout Johan Harlaer en de
schepenen Pr. Janss. Roobol en Corn. Claesz. Roobol
oude, Willem Fransz, jongeman uit Zoetermeer met
Ariaentje Jillis, meisje uit Stompwijk.

In 1653 trouwde voor dezelfde schout Harlaer en de schepenen Gerrit Huygen timmerman en Vollebrect Corn de Vuw 2) het Zoetermeerse stel Huijch Huygen en Annitgen Maertens.

In 1670 huwden ten overstaan van schout Henrick van Swieten en de schepenen Cornelis Corneliss Hollander en Pieter Michielsz de Cocq de jongemensen Adriaen Sijmons uijt Crom en Pietertgen Arents uit "Stompwyck".

In 1693 verschenen voor schout Dominicus Doessen en de schepenen Claes Aelbersz van Leeuwen en Claes prsz van Leeuwen ten huwelijk Arij Leendertsz Hoo-denpijl en Aryaentgen Jacobs dr van der Burgh.

De huwelijksakten werden steeds door de schout en twee schepenen ondertekend. In het jaar 1689 evenwel viel dit niet geheel te realiseren, want een van de schepenen was toen klaarblijkelijk analphabeet. Immers, bij het huwelijk van "Louris Corns Pardom, jongman van Stompwijck, bruijdegom ter eenre ende Trintgen Leenders, wedu van Claes Claesz Conin-burgh, bruijt ter andere zijds, dewelcke haere pro-clamatie hebben gehad door Dirck Sijmons berckel, boode alhier, tekenden alleen schout D. Doessen en schepen Jacob Roobol.

Van de andere, boven in de akte vermelde schepen, treffen we onderaan slechts het volgende signaal van 's mans lijfelijke prestatie aan "dit merck + gestelt door Claes allersz prins".

Ook al zullen wij waarschijnlijk meer begrip kunnen opbrengen voor de ongeletterdheid van het toenmalige gewone volk, dan voor de sociaal-economische

2) Hoewel het hier zeer vage 17e eeuwse handschrift er niet voor pleit, zou i.p.v. de Vuw heel misschien het meer nederlands klinkende woord "Vuil" kunnen staan; Vuwe kwam vroeger voor als een verkeerde lezing voor cuwe (couwe) volgens Verdam (Middelned. Woordenboek Flandria I 842). Ook bestond het woord vuy, dit komt vanwege de letter y niet in aanmerking.

oorzaken daarvan, zo'n spek- en bonen magistraat tegen wil en dank zou onder het bewind van ons aller Hoekstra anno '86 ondenkbaar, onverkoopbaar en tevens onbruikbaar zijn!

Zoetermeer was, zeker nog in de zeventiende eeuw, maar een kleine plaats, waar bovengeschetste situatie misschien eens mocht voorkomen, in het algemeen zocht men echter toch als bestuurders "Gekwalificeerden" en geen geringe personen.

In Den Briel werden in 1624 enkele "slechte (= eenvoudige) arbejtsluyden" op de lijst van kandidaat schepenen geplaatst. De Gecommitteerde Raden, de hogere overheid, pikten dit echter niet en schakelden zelfs de rechter in. 3)

Wat verder van ons bed was het met het lezen en schrijven zeker niet beter gesteld. In 1700 verweet tsaar Peter de Groote aan de patriarch van Moskou, dat de meerderheid van de priesters analphabeten was 4).

Uit de 18e eeuw is nog een Zoetermeers schepenhuwelijk vermeld gebleven, waarmee zich ook de Staten van Holland en West-Friesland hebben bemoeid. 5) De Staten gaven in een "Octrooij" op 12 augustus 1791 twee Joodse ingezetenen toestemming om af te wijken van de voorschriften, door een nieuw huwelijk aan te gaan.

De Staten hadden van de Zoetermeerse slager Isaac Goodschalk en Saartje Meyers, eveneens uit Zoetermeer afkomstig, de volgende bijzonderheden vernomen.

Isaac was kort na zijn aankomst hier te lande door de rabbi in Poortugaal in mei 1771 met zijn verloofde Cathanna Abraham in het huwelijk bevestigd. Hoewel het paar volgens de Joodse ritus als getrouwd beschouwd kon worden, was deze verbintenis volgens de landswetten toch ongeldig.

- 3) Het Kopergeld van de Gouden Eeuw, III Volk en Overheid, prof. dr. A. van Deursen. Van Gorcum, Assen 1979.
- 4) De Kerk van alle tijden, II pag. 393, dr.L. Praamsma. T. Wever B.V., Franeker 1980.
- 5) A.R.A. inv. nrs. 20/21 Trouwboek van den Ambagte van Soetermeer (1761 - 1808 pag. 45 e.v.

EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Printo-Fix stempelautomaat.

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

De Printo-Fix stempelautomaat vindt u bij:

Pelikan

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

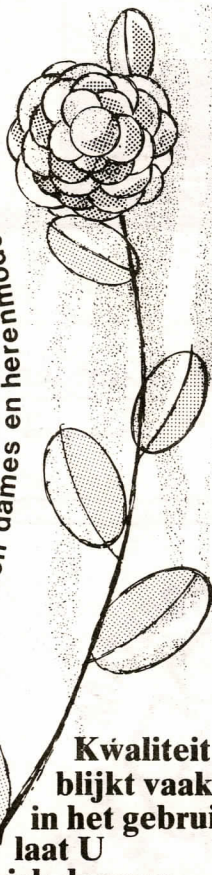
KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

eksklusief voor u

weloverwogen gekozen dames en herenmode

**Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door**

van Waay

vakmensen in mode

damesmode:

dorpsstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:

dorpsstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

vakant

archieff (jaren 1824 en eerder) in het prachtige nieuwe stadskantoor bracht inderdaad de gezochte aan het licht, nu als Godschalk Elias van Rijn 7). Hij werd geboren op 5 juni 1771 te Rheinsberg en overleed te Zoetermeer op 16 januari 1841. Hij was gehuwd met Hanna van Gelderen, die reeds vier kinderen had. Deze Hanna werd in augustus 1764 te Opheusden geboren. Over de motieven van deze naamsverandering kan ik momenteel alleen maar gissen, daar ik ook niet weet, wanneer deze plaats vond.

Het gegeven, dat een Cohen, als afstammeling van Levi, bij het orthodoxe Jodendom in hoog aanzien staat, maakt de zaak nog raadselachtiger. Mogelijk heeft een van onze lezers wel een suggestie? "We worden het gemakkelijkst misleid, als we bij voorbaat al menen te weten, wat het verleden ons gaat vertellen", is de stelling van een bekend historicus 8)

Ondanks bovenstaande wetenschap, meen ik te mogen stellen dat Van Rijn, hij was waarschijnlijk een neefje van Goodschalk, diens slagersbedrijf heeft voortgezet. Beiden waren immers Duitse Joden, hadden Godschalk in de naam en worden in de annalen als slager vermeld.

7) inv. nr. Zo. 2-8-1-

8) Als nr. 3, pag. 24.

P. van Waaij
Benthuizen

— —

EEN SCHOUT VAN BESPROKEN GEDRAG.

Van 1735 tot 1740 was Govert du Mee schout van Zoetermeer. Hij was een zoon van de ambachtsheer Jacob du Mee en zal dus dit lucratieve baantje wel aan hem te danken hebben gehad. Hij was getrouwd met Johanna Henriëtte van Heuven, een dochter van de Zoetermeerse predikant David van Heuven. Deze laatste was overigens in 1736 beroepen met toestemming van de ambachtsheer.

Dat Govert du Mee's gedrag in twijfel werd getrokken, blijkt uit enkele akten die nog in het notarieel archief van 's-Gravenhage bewaard worden

(inv. nr. 3028): in september 1740 verklaarden Adriana Colijns en Jacob Carolus, destijds dienstboden bij Govert du Mee en zijn vrouw dat zij nog goed wisten dat op 13 januari 1738 Cornelis van der Elst, dienstmeid van de Zoetermeerse dominee, aan haar hals was gekwetst en dat Govert du Mee toen rustig op bed lag. Zij wisten te melden dat Govert regelmatig om acht uur zonder gegeten te hebben door zijn vrouw naar bed werd gebracht.

Een maand later verklaarden de dienstboden van Jacob du Mee, die met zijn vrouw in Den Haag woonde, dat zij in maart 1740 hoorden van beschuldigingen tegen Govert du Mee (in de hals snijden van Cornelia van der Elst en ontvreemding van geld uit de ambachtskist) en dat al veel Zoetermeeders voor het Hof van Holland daarover getuigd hadden, hetgeen de heer en mevrouw Du Mee "veel vrees" over hun zoon veroorzaakte. Op zekere avond laat had Jacob du Mee zijn koetsier Ary Middelkoop er op uit gestuurd om Govert du Mee te halen. Govert kwam om 2 à 3 uur 's nachts en bleef enige tijd. Toen hij wegging hoorden zij hem bij de deur zweren dat hij onschuldig was en schreiend afscheid nemen. De heer en mevrouw Du Mee waren volgens zeggen van de dienstboden blij dat hij wegging want "schult off geen schult hebbende, zoude wij zeer, jae tot stervens toe gealtereert (ontsteld) geweest zijn, ingevalle hij gearresteert off gevat geworden was". Van je familie moet je het maar hebben!

Dat de ambachtsheer van Zoetermeer ook niet zo goed meer met de predikant kon opschieten blijkt uit de verklaring van de dienstboden van mevrouw Sceperus in Den Haag uit die tijd: David van Heuven en Jacob du Mee waren in hun huis "in hooge woorden geraakt" en Du Mee had de dominee toegevoegd: "gij bent een schobbejak en behoeft nooyt meer u voet over mijn dorpel te zetten".

Hoe deze zaak afliep vermeldt de historie (nog) niet. Vast staat dat Jacob du Mee in 1741 de ambachtsheerlijkheid verkocht en dat er hetzelfde jaar een andere schout kwam. David van Heuven bleef nog jaren lang Zoetermeers zieleherder. Ronald Grootveld.

Stand van zaken met betrekking tot ' Oude Huis.

Nadat de voorbereidingscommissie al ettelijke malen vergaderd had, kwam in november 1985 dan toch het verlossende woord van de gemeente: Oud Soetermeer krijgt ' t Oude Huis ter beschikking!

Inmiddels is er weer vergaderd - ook met de wethouder en gemeenteambtenaren - en voorlopig kan het volgende medegedeeld worden:

het gehele pand komt ter beschikking van Oud Soetermeer met uitzondering van de grote "voorlichtingsruimte" en een kamer op de eerste verdieping. Eerst waren we wat teleurgesteld dat de grote ruimte aan onze neus voorbij ging maar toen de gemeente aanbod een muur uit te breken in het andere begane-grondgedeelte van het pand was het leed al snel geleden. De daardoor te verkrijgen ruimte is practisch net zo groot als de "voorlichtingsruimte" en heel goed te gebruiken als museum. De eerste verdieping zal dan gebruikt worden door de AWZ, voor vergaderingen en lezingen en voor bibliotheek en archief. De zolder levert prachtige opslagruimte en plaats voor het conserveren en restaureren van archeologische vondsten. De garage en schuur (we weten nog niet helemaal zeker of we die ook mogen gebruiken!) zijn uitstekend geschikt voor opslag van materieel en grote voorwerpen, alsmede voor het "vuile werk" van de AWZ.

Wanneer kunnen we er nou in en aan de slag? Hoewel velen zitten te popelen om de handen uit de mouwen te steken, moeten we wachten op een wijziging van het bestemmingsplan voor dit en enkele andere panden aan de Dorpsstraat. Dit kan nog twee à drie maanden duren en als het dan zover is zal het nog enige tijd vergen om het gebouw op te knappen en in te richten. Denk nu niet: wat lang nog. Vergeleken met andere verenigingen staan we er voorlopig bijzonder goed op. Welke Zoetermeerse organisatie mag straks een monumentale 19e-eeuwse villa gaan bewonen? Alleen Oud Soetermeer toch!

In de tussentijd is er nog genoeg te doen:we zijn al druk bezig met de inrichtingsplannen en hebben al toezeggingen van enkele leden voor timmer-, elektra-, bestratings- en andere hulp.

We kunnen echter nog best mensen gebruiken. Geef u nu al vast op bij één van de bestuursleden als u straks wilt surveilleren of schoonmaken (1 x per 6 weken). Of heeft u nog tafels, stoelen of kasten? We kunnen nog veel gebruiken.

Namens de commissie,
Ronald Grootveld.

VRIJWILLIGE BIJDRAGE voor de
ARCHEOLOGISCHE WERKGROEP ZOETERMEER

De laatste jaren zit er bij de acceptgiro voor de contributie ook een kaart voor een vrijwillige bijdrage voor de AWZ. Ook nu weer wordt er een bijdrage van u gevraagd.

Ik weet dat er al een contributieverhoging is en dat er een extra beroep op u wordt gedaan voor de inrichting van het "Oude Huys" tot een echt Zoetermeers museum, maar er moet ook iets in die vitrines komen te staan. En daarvoor o.a. zorgt de AWZ.

Met de laatste opgravingscampagne zijn enkele 10-tallen vondsten gedaan die in het museum een (ere-) plaatsje verdienen.

Maar, er is in de bodem nog veel meer te vinden over de geschiedenis van Zoetermeer en om dat er uit te kunnen halen is geld nodig. Geld o.a. voor een broodnodig aggregaat voor de stroomvoorziening van onze elektrische pomp. Geld ook voor archief onderzoek, voor restauratie van vondsten, voor een nieuw fototoestel om de opgravingen en alle museumvoorwerpen te fotograferen, enz., enz. Kortom, wij hopen, en eigenlijk rekenen we, ook dit jaar weer op uw steun.

Namens de AWZ,
Goos Dullaart,
(voorzitter).

Dorpspraat 2.

Vroeger werd er bij de boeren veel bier zelf gebrouwen. Ik werkte toen als los-werker bij Jan Kalis, die overal gras aannam om te maaien. Je kreeg dan altijd flessen eigengemaakt bier van hem mee. Het was gebruikelijk dat je in de korenbouw kouwe koffie en kouwe thee meekreeg en in de hooibouw bier.

Het was toen eens zo heet, veel warmer dan tegenwoordig en toen zei Jan Kalis: "nou Arie, neem er maar drie mee, want 't is dorstig vanmiddag!".

Ik moest toen bij "De Groot" gaan maaien, een tuinder die een stuk land had in de Katwijkse Buurt. Ik stak twee flessen bier in m'n zakken en één deed ik er in 't maaikistje. Onderweg vlogen door 't hobelen over de stenen plotseling de kurken van de flessen af, die ik in m'n zakken had gedaan en het bier spoot tussen m'n armen door zo naar boven toe!

Toen had ik alleen nog de fles bier in m'n kistje over.

Ik zei tegen die kleine jongen van "De Groot" ga jij eens wat water thuis halen, want ik heb geen drinken meer, want die twee flessen waren leeg. Nou toen kwam ie terug met bier. Toen zei Jan Kalis later ben je nou eigenlijk wel nuchter? Ik zeg, nou ik heb doorgedronken. Ik zeg, ze is in de natuur verdwenen. Toen moest ie toch wel lachen. Later toen kochten ze tonnetjes bier. Die bracht Piet Opstal rond, "De gekroonde Valk" heette dat.

Dorpspraat 3.

Vroeger had je op het Dorp ook politieagent Piet Baggerman. Als je dan b.v. zonder licht reed, dan kreeg je een bekeuring "naar draagkracht".

Hij kende natuurlijk iedereen en wist hoeveel de mensen ongeveer te besteden hadden. Dan zei die: "Ik neem er één (of twee óf drie) van je.

Je moest dan in 't café afrekenen, want dan nam ie één, twee of drie borrels op jou rekening, dat was dan de bekeuring. Ja, zo werkte dat in die tijd.

Zo letterlijk mogelijk overgenomen van een band uit het dialect-onderzoek.

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Ondergetekende geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Historisch Genootschap "Oud Soetermeer".

Naam: _____

Adres: _____ tel: _____

Postcode en woonplaats: _____

Geboortedatum: _____ (alleen voor jeugdleden
12 t/m 17 jaar).

Handtekening,

De contributie bedraagt minimaal f 20,-- per jaar terwijl een vrijwillige bijdrage voor de Archeologische Werkgroep Zoetermeer, (A.W.Z.) zeer op prijs wordt gesteld.

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris A. van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW Zoetermeer.

KOOPT BIJ ONZE ADVERTEERDERS

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-164114

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 163029
zoetermeer

★ **MARIS** ★
HAIR SALOON

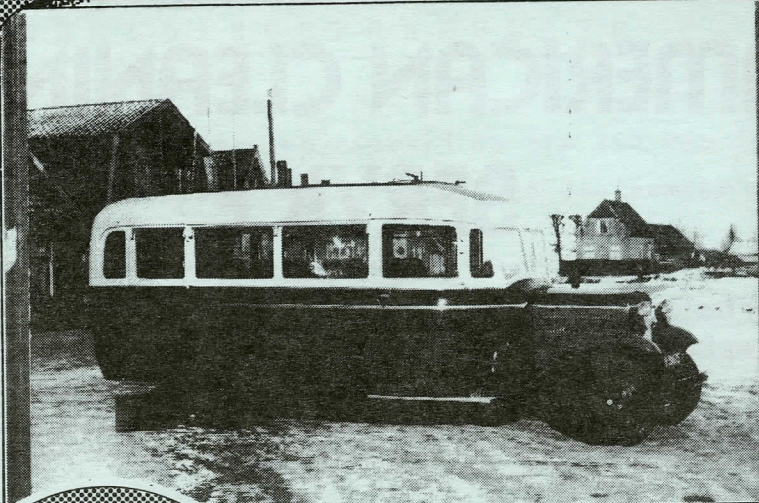
Oranjelaan 49

Zoetermeer

telefoon 079 - 168288

Moderne haarverzorging voor het hele gezin

**B.V. Carrosseriefabriek
Joost Lamboo**

Fokkerstraat 9
2722NH Zoetermeer
Tel.079-316400

